

EWA BARYLEWSKA-SZYMAŃSKA
Muzeum Gdańska
ORCID 0000-0003-0887-3714

TOWARZYSTWO „DOM UPHAGENA”. ZARYS HISTORII SPOŁECZNEJ AKTYWNOŚCI

9 maja 1990 r. w Ratuszu Głównego Miasta odbyło się spotkanie założycielskie nowego gdańskiego towarzystwa. Celem, jaki przyświecał inicjatorom, miało być skupienie osób, które pragnęły wesprzeć odbudowę i przywrócenie w Domu Uphagena muzeum. Tym samym planowano powrócić do tradycji, gdy mieściło się tu w latach 1911–1944 jedno z najstarszych w Europie Północnej muzeów zabytkowych wnętrz, cieszące się dużym zainteresowaniem gdańskiego społeczeństwa. W spotkaniu wzięły udział 24 osoby (zob. aneks nr 1). Podjęto wówczas decyzję o powołaniu Towarzystwa „Dom Uphagena” i wyłoniono grono pięciu osób, którym powierzono prace nad sformułowaniem statutu. Byli to dr inż. Andrzej Januszajtis, inż. Jacek Dyżewski, red. Wojciech Konieczny, mgr Bartłomiej Wielowiejski oraz mgr Ewa Barylewska-Szymańska. Podczas kilku roboczych spotkań opracowano projekt statutu, który przedyskutowano następnie z członkami założycielami. Warto podkreślić, że było to jedno z pierwszych nowo utworzonych towarzystw kulturalnych po zmianach ustrojowych, jakie nastąpiły w Polsce w 1989 r. Po rejestracji statutu Towarzystwo mogło oficjalnie rozpocząć swoją działalność. W pierwszym okresie aktywność była skupiona na wspieraniu odbudowy Domu Uphagena.

W tym miejscu konieczne jest krótkie przypomnienie historii tego niezwykłego Muzeum i jego znaczenia dla historii kultury mieszczańskiej w Gdańsku. W zmieniającym się na przełomie XIX i XX w. centrum miasta, w którym funkcje mieszkaniowe ustępowały funkcji handlowej i biurowej (tego typu lokale umieszczano na parterach, niekiedy nawet na piętach kamienic), przy ulicy Długiej 12 znajdowała się siedziba rodziny Uphagenów, będąca ich własnością od 1775 r. Kamienica, oficyna i dom tylni wzniesiono na przejściowej posesji (rozciągającej się do równoległej ulicy Ogarnej). Wewnątrz, zgodnie z zapisami statutu Fundacji Rodziny Uphagenów (złożonej w 1789 r.), niewiele się zmieniło od ostatniej ćwierci XVIII stulecia, gdy pierwszy

właściciel Johann Uphagen urządził swój okazały dom¹. Szczęśliwie budynek przetrwał bez znaczących zmian cały wiek XIX i stanowił swoistego rodzaju kapsułę minionego czasu².

U progu XX w. domem zainteresowali się publicyści i naukowcy. Wśród nich wskazać można m.in. prof. Alberta Carstena z Wydziału Architektury Wyższej Szkoły Technicznej³ i dr. Paula Simsona⁴ – znanego gdańskiego historyka, obaj zasiadali w Zarządzie Stowarzyszenia na rzecz Zachowania Zabytków Budownictwa i Sztuki w Gdańsku (Verein zur Erhaltung der Bau- und Kunstdenkmäler Danzigs), w czasie gdy to gremium apelowało o ocalenie cennego domu. Profesor Carsten w sposób szczególnie zaangażował się w utworzenie w domu Uphagenów muzeum. Już od 1908 r. zwracał uwagę opinii publicznej na znaczenie dla gdańskiej kultury zachowanej w pierwotnym kształcie kamienicy⁵, stowarzyszenie wydało pocztówki ukazujące sień kamienicy, wszystko po to, by zyskać wśród gdańszczan sprzymierzeńców. Planowano nawet, że stowarzyszenie znajdzie w odrestaurowanym domu Uphagenów siedzibę. Tak się jednak nie stało, a kamienica Uphagenów pozostawała własnością rodzinną, chociaż zarządca Fundacji rozważał sprzedaż nieruchomości. Wkrótce jednak nastąpił zwrot wydarzeń – 1 kwietnia 1909 r. zmarł zarządca Fundacji Rodziny Uphagenów – Hans, a jego żona Alma reprezentująca małoletniego syna Hansa Eugena Horsta podpisała w 17 grudnia tego roku umowę z magistratem na wynajęcie domostwa na 30 lat na cele muzealne (od 1 kwietnia 1910 r.). Nieruchomość pozostała nadal własnością Fundacji Rodzinnej.

1 listopada 1911 r., po przeprowadzeniu prac konserwatorskich i wyposażeniu kilku wnętrz, otwarto muzeum nazwane Dom rajcy Johanna Uphagena (Ratsherr Johan Uphagen-Haus), które działało w latach 1911–1944⁶ (il. 1–3), wbrew nazwie muzeum

¹ Statut opublikowany został w książce: H. Nitykowski, *Eine westpreussische Familie*, Freilassing 1958, s. 94–115.

² Historię muzeum przedstawiono m.in. na podstawie: R. Dähne, *Führer durch das Ratsherrn Uphagen-Haus in Danzig*, Danzig [b.r.]; H.F. Secker, *Das Danziger Uphagenhaus*, Sonderdruck aus der Zeitschrift, „Dekorative Kunst” 1919, s. 1–12; W. Mannowsky, *Das Uphagenhaus in Danzig. Ein Führer von...*, Danzig [b.r.]; E. Barylewska-Szymańska, W. Szymański, *Dom Uphagena. Dzieje muzeum wnętrza* [w:] *Gdańsk pomnik historii*, cz. 2, red. P. Najmayer, Gdańsk 2001, seria Teka Gdańska, t. 4, s. 104–110 oraz W. Szymański, *Straty wojenne. Dom Uphagena w Gdańsku*, Gdańsk 2020, s. 13–23.

³ Na temat znaczenia i działalności uczelnianej i architektonicznej prof. A. Carstena zob. m.in.: K. Bernhardt, *Stil – Raum – Ordnung. Architekturlehre in Danzig 1904–1945*, Berlin 2015, s. 66–68; K. Mizerska, *Albert Carsten* [w:] J. Szczepanski i in., *Detale Politechniki Gdańskiej. Zdobienia architektoniczne*, Gdańsk 2018, s. 22–29. O społecznej aktywności Carstena zob. E. Barylewska-Szymańska, W. Szymański, *Dom Uphagena...*, s. 106–107.

⁴ O działalności P. Simsona zob. M. Grulkowski, *Paul Simson oraz jego działalność społeczna, dydaktyczna i naukowa* [w:] *Wokół Wielkiej Synagogi w Gdańsku. Z dziejów lokalnej społeczności żydowskiej*, red. E. Barylewska-Szymańska, Gdańsk 2019, s. 234–258.

⁵ A. Carsten, *Sammlungen (Museen)* [w:] *Danzig und seine Bauten*, hrsg. von R. Kohnke, Berlin 1908, s. 156.

⁶ E. Barylewska-Szymańska, *Muzeum w kamienicy rajcy Johanna Uphagena przy ulicy Długiej 12 (1910–1944)* [w:] *Dom Uphagena. Materiały*, red. E. Barylewska-Szymańska, M. Danielewicz,

nie miało biograficznego charakteru, najważniejszym celem była prezentacja wnętrza dawnego, zasobnego gdańskiego domostwa. Cieszyło się ono dużą popularnością i było jedną z ważniejszych atrakcji miasta. Nadzór merytoryczny nad nowo utworzonym muzeum sprawowały osoby kierujące Miejskim Muzeum⁷. Byli to kolejno: Wilhelm August Stryowski, Hans Friedrich Secker, Walter Mannowsky i Willi Drost⁸. Pod ich nadzorem umeblowano wnętrze, dobrano obrazy i prace graficzne, nabywano też nowe obiekty wyposażenia. Do szeroko zakrojonych prac konserwatorskich obejmujących sprawy budowlane (konstrukcyjne) i wyposażenie doszło w okresie od listopada 1938 r. do jesieni 1939 r., odbywały się one pod nadzorem merytorycznym dyrektora Drosta⁹. W 1944 r. Jakob Deurer przeprowadził inwentaryzację, a następnie zdemontowano i wywieziono wyposażenie oraz wystrój Domu Uphagena poza Gdańsk, dzięki temu część obiektów tworzących wystrój wnętrza ocalała¹⁰.

Sama kamienica przy Długiej 12 i oficyny dotkliwie ucierpiały w marcu 1945 r. Po wojnie „pozostała z tego [kamienicy] dolna część fasady z barokowym portalem, w którym u góry tarcza rodowa fundatora”¹¹. Oficyny spłonęły i w kilka lat później rozebrano je, co było zresztą zgodne z przyjętymi założeniami odbudowy¹². Natomiast

W. Szymański, Gdańsk 1996, s. 41–48; E. Barylewska-Szymańska, W. Szymański, *Od kolekcji prywatnej do muzeum wnętrza mieszczkańskich. Dom Uphagena w Gdańsku / From a private collection to a contemporary Museum of Burgher House Interiors. Uphagen's House in Gdansk* [w:] *Kolekcje. Kształtowanie, historia, dziedzictwo utracone / Collections. Development, History, Lost Heritage*, red. M. Mielnik, Gdańsk 2020, s. 327–333.

⁷ Na temat historii Muzeum Miejskiego zob. H. Kowalska, *Straty wojenne Muzeum Miejskiego w Gdańsku (Stadtmuseum) w Gdańsku: seria nowa*, t. 1: *Malarstwo*, Gdańsk 2017, s. 21–35 (literatura dotycząca Muzeum Miejskiego).

⁸ O kuratorze i dyrektorach Muzeum Miejskiego zob. M. Górska, *Kalendarium życia i twórczości* [w:] *Wilhelm August Stryowski 1834–1917. Malarz, kolekcjoner, konserwator, muzealnik, pedagog. Wystawa monograficzna. Muzeum Narodowe w Gdańsku*, red. I. Ziętkiewicz, Gdańsk 2002, s. 27, 30–38; M. Mielnik, *Nowoczesne muzeum, czyli Muzeum Miejskie i Muzeum Rzemiosła Artystycznego pod dyktando Hansa Friedricha Seckera* [w:] *Teraźniejszość przeszłości. Gdańskie i pomorskie muzealnictwo do 1945 r.*, red. E. Barylewska-Szymańska, Gdańsk 2021, s. 54–71; E. Barylewska-Szymańska, *Między rzeczami pięknymi a polityką. Walter Mannowsky i gdańskie Muzeum Miejskie w latach 1922–1938* [w:] *Teraźniejszość przeszłości...*, s. 72–93; I. Kramer-Galińska, „Bałem się o los dzieł sztuki. [...] Trzeba było uchronić je przed kompletną zagładą”. *Profesor Willi Drost – ostatni dyrektor Muzeum Miejskiego w Gdańsku* [w:] *Teraźniejszość przeszłości...*, s. 94–117.

⁹ W. Szymański, *Straty wojenne. Dom Uphagena...*, s. 20.

¹⁰ Obiekty zostały ewakuowane do majątku w Małym Gorzędzieju (Klein Gerdin) oraz do kościoła w Żukowie i kościoła pokartuzjańskiego oraz zabudowań poklasztornych w Kartuzach. Natomiast odciski sztukaterii i fragmenty podłóg przewieziono do majątku w Kowalach (Kowall). Straty wojenne obejmują kilka tysięcy obiektów, przed wszystkim wyposażenia, natomiast wystrój, zwłaszcza drewniany w sporym stopniu ocalał, zob. W. Szymański, *Straty wojenne. Dom Uphagena...*, *passim*.

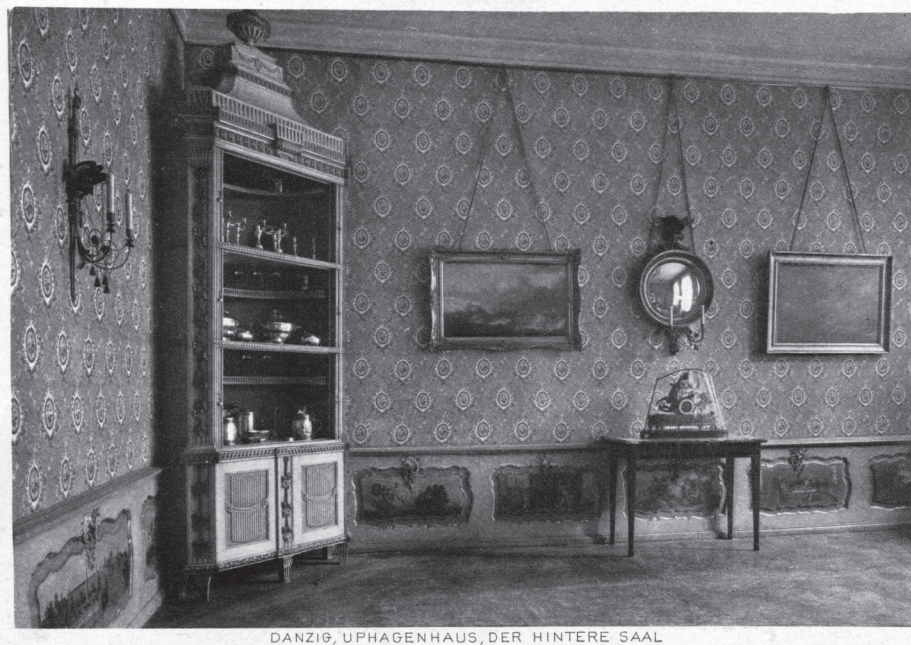
¹¹ J. Kilariski, *Gdańsk miasto nasze. Przewodnik po Gdańsku starym i nowym*, Kraków 1947, s. 46.

¹² J. Friedrich, *Odbudowa Głównego Miasta w Gdańsku w latach 1945–1960*, Gdańsk 2015, s. 113–119.

DANZIG, UPHAGENHAUS, DER HOF

Ilustracja 1. Podwórze Domu Uphagena, fot. Gottheil und Sohn, około 1911 r., pocztówka
Źródło: zbiory Muzeum Gdańska, oddział Dom Uphagena.

Ilustracja 2. Duża jadalnia w Domu Uphagena, fot. Gottheil und Sohn, około 1911 r., pocztówka
Źródło: zbiory Muzeum Gdańska, oddział Dom Uphagena.

kamienicę zrekonstruowano w pierwotnym kształcie, nastąpiło to już w pierwszym etapie przywracania do życia Głównego Miasta.

Niemal bezpośrednio po zakończeniu działań wojennych prof. Jan Kilariski – odpowiedzialny za ratowanie gdańskich zabytków – zapisał się pozytywnie w powojennej historii Domu Uphagena¹³. Przywiózł on do Gdańska ocalone elementy wystroju. Przez wiele lat spoczywały one w składnicy konserwatorskiej w Oliwie¹⁴. Zamiar odtworzenia Domu Uphagena odsuwano bowiem w czasie, pomimo że miał on wielkiego zwolennika w osobie prof. dr. inż. arch. Mariana Osińskiego, pierwszego dziekana Wydziału Architektury Politechniki Gdańskiej¹⁵. Natomiast dyrektor ówczesnego

¹³ Na temat prof. Kilarskiego zob. E. Barylewska-Szymańska, „*ku pouczeniu współczesnych gdańszczan*”. *Jan Kilariski jako popularyzator historii i kultury Gdańska* [w:] *Gdańsk 1945–1990. Materiały – studia – analizy*, t. 3, red. S. Bykowska, M. Golon, Warszawa–Gdańsk 2021, s. 195–222 (tam literatura dotycząca prof. Kilarskiego).

¹⁴ L.M. Kamińska, *Polska Centralna Zbiornica Muzealna na województwo gdańskie. Część 1. Geneza powstania*, „*Muzealnictwo*” 2018, t. 59, s. 175–184; też, *Polska Centralna Zbiornica Muzealna na województwo gdańskie. Część 2. W Sopocie i w Oliwie*, „*Muzealnictwo*” 2019, t. 60, s. 256–266.

¹⁵ O prof. Osińskim zob. J. Ciemnołoński, *Marian Osiński. Profesor i dziekan* [w:] *Pionierzy Politechniki Gdańskiej*, Gdańsk 2005, s. 428–433; M. Andrzejewski, *Osiński Marian*, https://gdansk.gedanopedia.pl/gdansk/?title=OSI%C5%83SKI_MARIAN [dostęp: 3.01.2022].

DANZIG, UPHAGENHAUS, DAS SPEISEZIMMER

Ilustracja 3. Mała jadalnia w Domu Uphagena, fot. Gottheil und Sohn, około 1911 r., pocztówka
Źródło: zbiory Muzeum Gdańska, oddział Dom Uphagena.

Muzeum Pomorskiego (później Muzeum Narodowego) Jan Chranicki¹⁶ nie odnosił się do tego pomysłu przychylnie, a to właśnie to muzeum miało przejąć zarządzanie Domem Uphagena.

Ostatecznie jednak utworzenie podległej władzom miasta placówki muzealnej – Muzeum Historii Miasta Gdańska – sprawiło, że będący własnością komunalną Dom Uphagena przekazany został jako oddział temu muzeum¹⁷. Miało jednak upłynąć kolejnych kilka lat, by muzeum mogło obiekt przejąć, ponieważ do 1981 r. miała tu swoją siedzibę Miejska i Wojewódzka Biblioteka Publiczna. Jednak i wówczas Muzeum Historii Miasta Gdańska nie przystąpiło do prac rekonstrukcyjnych. Dopiero w połowie lat 80. XX w. Miejski Konserwator Zabytków arch. Grzegorz Sulikowski zlecił przygotowanie projektów (objęto nimi także odtworzenie oficyn), a następnie nadzorował wstępny etap budowy. W 1989 r. Muzeum Historii Miasta Gdańska w związku z reorganizacją służb konserwatorskich przejęło proces inwestycyjny, niestety brakowało środków finansowych. Inicjatywa utworzenia towarzystwa, które wspierałoby Muzeum, integrowałoby wokół tego zadania sympatyków, a nawet uczestniczyłoby w pozyskiwaniu środków finansowych, była bardzo potrzebna.

Jak już wspomniano, takie Towarzystwo zainicjowało działalność 9 maja 1990 r., podczas wymienionego na wstępie spotkania założycielskiego. Pierwszym prezesem został inż. Jacek Dyżewski, a wiceprezesem prof. dr Andrzej Januszajtis (zob. aneks nr 2).

W tym wczesnym okresie działalności Towarzystwo organizowało koncerty i wieczory literacko-muzyczne, zapraszając do pustych, surowych jeszcze wnętrza kamienicy. Takie wydarzenia miały miejsce w 1990 i 1991 r.¹⁸ Równocześnie Towarzystwo zaczęło nabywać, na miarę swoich skromnych możliwości finansowych, pierwsze objekty do zbiorów Domu Uphagena. Było to kilka dokumentów związanych z rodziną Uphagenów, a także przedmioty ceramiczne. Z kolei jeden z niemieckich członków Towarzystwa zakupił do zbiorów Domu Uphagena przedwojenne pocztówki ukazujące zabytkowe wnętrza. Aktywność Towarzystwa spowodowała, że wzrosła liczba członków¹⁹.

Na podkreślenie zasługuje fakt, że Towarzystwo aktywnie uczestniczyło w przygotowaniu wniosku o współfinansowanie prac rewaloryzacyjnych złożonym do Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej w 1992 r. Zaowocowało to przyznaniem Muzeum w 1993 r. dofinansowania, które w połączeniu ze środkami wyasygnowanymi przez

¹⁶ A. Gosieniecka, *Jan Chranicki*, „Gdańskie Studia Muzealne” 1976, t. 1, s. 223–224; M. Gliński, B. Śliwiński, *Chranicki Jan*, https://gdansk.gedanopedia.pl/gdansk/?title=CHRANICKI_JAN [dostęp: 3.01.2022].

¹⁷ Muzeum Historii Miasta Gdańska utworzono w 1970 r. początkowo jako oddział Muzeum Pomorskiego, w 1971 r. przekształcone zostało w samodzielną placówkę muzealną podległą władzom Gdańska, zob. W. Szymański, „*Muzealny kombinat*”. *Muzeum Historii Miasta Gdańska w latach 1970–1989* [w:] *Od Ratusza do Muzeum. Początki Muzeum Gdańska 1970–1989*, red. E. Barylewska-Szymańska, J. Dargacz, Gdańsk 2020, s. 174–179, 186, 210–211.

¹⁸ Dane dotyczące aktywności Towarzystwa „Dom Uphagena” opracowane zostały na podstawie rocznych sprawozdań.

¹⁹ Podano na podstawie deklaracji członkowskich przechowywanych w dokumentacji Towarzystwa „Dom Uphagena”.

władze miasta umożliwiło rozpoczęcie prac rewaloryzacyjnych, były one przeprowadzone w latach 1993–1998²⁰.

Po zakończeniu prac i udostępnieniu Domu Uphagena do zwiedzania aktywność Towarzystwa osłabła. Potrzebny był nowy impuls i ponowne nakreślenie celów, jakie Towarzystwo mogłoby wypełniać. Stało się to w 2003 r. wraz ze zmianą składu Zarządu, na którego czele stanął prof. dr hab. Edmund Kizik (był prezesem w latach 2003–2010, zob. aneks nr 2). Zmieniony został w kolejnym roku statut, w którym znacznie rozszerzono cele i zadania. Najważniejszym *novum* było wprowadzenie zapisu, że jednym z celów działalności jest:

promowanie i popularyzacja wiedzy naukowej dotyczącej regionu nadbałtyckiego, w zakresie: wspierania, realizowania i koordynacji projektów naukowych i popularnonaukowych, publikacji prac podejmujących problematykę regionu nadbałtyckiego, organizacji konferencji, wystaw oraz promocji wartościowych dzieł związanych z historią i kulturą regionu²¹.

Dało to możliwość podjęcia zupełnie nowych wyzwań. W 2005 r. zainicjowany został cykl wykładów popularno-naukowych zatytułowany „Kultura dawnego Gdańska”, który od początku uzyskiwał wsparcie finansowe dzięki grantom dla organizacji pozarządowych przyznawanych przez Urząd Miejski w Gdańsku. Cykl jest prowadzony nieprzerwanie do tej pory, a kolejne władze Towarzystwa – prezes dr hab. Sławomir Kościelak (w latach 2010–2018) i prezes prof. dr hab. Beata Możejko (od 2019 r.) uznały, że należy wykłady kontynuować, jako najważniejsze, szeroko rozpoznawalne działanie.

Pierwszym referentem w dniu 26 października 2005 r. był dr Sławomir Kościelak z Uniwersytetu Gdańskiego, późniejszy prezes Towarzystwa, który wygłosił wykład zatytułowany: *Życie codzienne w domu zakonnym jezuitów na Starych Szkołach pod Gdańskiem w wiekach XVII i XVIII*. Pierwszy cykl sześciu wykładów odbył się w ciągu zaledwie dwóch miesięcy. W kolejnych latach wykłady prowadzone były i są nadal w środy popołudnia raz w miesiącu w okresie od stycznia do czerwca i od września do grudnia. Wykłady zyskały grono wiernych odbiorców, nierzadko w dwóch największych wnętrzach Domu Uphagena – salonie i dużej jadalni – brakowało miejsca. Do końca 2019 r. wykładów wysłuchało ponad 8000 osób.

Zarządy Towarzystwa przywiązywały nieprzerwanie wagę do tego, żeby poza uznanymi badaczami z dużym dorobkiem naukowym zapraszać młodych naukowców, rozpoczynających dopiero badania, i umożliwić im zaprezentowanie swoich dokonań przed zainteresowaną szeroko pojętymi dziejami i kulturą Gdańska publicznością. Do grudnia 2021 r. w omawianym cyklu zaprezentowano 167 wykładów (il. 4). Jako

²⁰ Dokumentacja dotycząca współfinansowania ze środków Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej znajduje się w Archiwum Zakładowym Muzeum Gdańska, tam również dokumenty dotyczące finansowania ze środków miejskich. Na temat prac rewaloryzacyjnych zob. E. Barylewska-Szymańska, W. Szymański, *Dom Uphagena. Dzieje muzeum...*, s. 115–119.

²¹ Paragraf 4, punkt 1.2 Statutu Towarzystwa „Dom Uphagena”, zob. http://www.domuphagena.pl/pliki_public/domuphagena-statut.pdf [dostęp: 3.01.2022].

referenci wystąpili: historycy różnych okresów dziejów Gdańska, historycy sztuki, architektury, medycyny, badacze życia codziennego, konserwatorzy zabytków i archeolodzy, socjologowie, badacze dziejów teatru, muzyki i życia muzycznego, muzealnicy. Zaproszenie do wystąpienia przyjmowali zarówno gdańscy naukowcy, jak i badacze z różnych ośrodków w Polsce (przede wszystkim z Torunia, Warszawy i Poznania), a także z Niemiec (Berlina, Hamburga i Marburga) – zob. aneks 3.

W 2020 r. Towarzystwo znalazło się w trudnym położeniu, spowodowanym pandemią koronawirusa, skutkującej obostrzeniami w postaci zamknięcia siedziby Towarzystwa (mieszczącej się w Domu Uphagena, oddziale Muzeum Gdańska). Nie odbył się zaplanowany w marcu 2020 r. wykład. Jednak już od kwietnia 2020 r., dzięki aktywności prezesa prof. dr hab. Beaty Możejko, Towarzystwo mogło kontynuować cykl wykładów w formie online, pierwsze wykłady prowadzone w ten sposób nagrywał portal www.gdansk.pl, kolejne Mirosław Koźbiał, współpracujący z Towarzystwem już wcześniej. W tej formie, jak i hybrydowo (z udziałem ograniczonej liczby uczestników i emitowaniu na żywo transmisji z wykładu) cykl był realizowany do końca 2021 r. Zarząd żywi jednak nadzieję, że wraz z zakończeniem pandemii będzie można powrócić do tradycyjnych spotkań w salonie Domu Uphagena.

Od 2009 r. wykłady były nagrywane, początkowo przez Ewę Kowalską z iBede-kera (patrona medialnego wykładów), a od 2015 r. przez Mirosława Koźbiała, który do dziś kontynuuje nagrania. Fotograficzne relacje z wykładów przygotowywał Tadeusz Szczęsny. Wszystkie zamieszczano zostały na stronie Towarzystwa.

Wykłady stały się wprawdzie najważniejszą formą aktywności Towarzystwa, ale nie jedyną. Na przestrzeni lat przygotowano zarówno konferencje, wystawy, cykle spotkań ze znanymi osobowościami, jak i wydarzenia plenerowe.

24 kwietnia 2009 r. odbyła się współorganizowana przez Towarzystwo konferencja naukowa, przygotowana przez Instytut Historii PAN, Komisję Historii Miast przy Komitecie Nauk Historycznych PAN i oddział Muzeum Historii Miasta Gdańska zatytułowana: „Życie codzienne w Gdańsku 1945–1989”²². 17 listopada 2021 r. zorganizowana została przez Towarzystwo „Dom Uphagena” pod patronatem Związku Uczelni Fahrenheitta konferencja zatytułowana „Młodzi dla Fahrenheita”, której kuratorką i pomysłodawczynią była Beata Możejko. Partnerem konferencji było Muzeum Gdańska, a mecenasem Miasto Gdańsk. W jednodniowej konferencji wzięło udział 12 młodych naukowców różnych dziedzin – humanistów, przyrodników, przedstawicieli nauk ścisłych (il. 5). Celem była integracja środowiska młodych badaczy i wzajemna wymiana myśli.

Towarzystwo zorganizowało kilka ekspozycji. W 2011 r. zaproszono do zaprezentowania swoich prac gdańskiego artystę Andrzeja Taranka. Wystawa *Okruchy zebrane. Wystawa rysunków i prac graficznych Andrzeja Taranka* została pięknie zaaranżowana przez autora z użyciem tytułowych „okruchów” odnajdowanych przez artystę podczas

²² Tom pokonferencyjny ukazał się pod tytułem: *Szkice z życia codziennego w Gdańsku w latach 1945–1989*, red. G. Berendt, E. Kizik, Gdańsk 2012.

Towarzystwo „Dom Uphagena”

zaprasza na cykl wykładów:

Kultura dawnego Gdańska

18 kwietnia 2007 r. (środa), godz. 17.00 – dr Lech Brusewicz (Instytut Zabytkoznawstwa i Konserwatorstwa Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu), *Echa twórczości Rubensa i jego szkoły w sztuce gdańskiej i na dawnych obszarach Prus w jej „złotym wieku”*

16 maja 2007 r. (środa), godz. 17.00 – dr Danuta Popinigis (Instytutu Teorii Muzyki Akademii Muzycznej im. St. Moniuszki w Gdańsku), *Z Wenecji do Gdańska, czyli o muzyce polichoralnej w Gdańsku na przełomie wieków XVI i XVII*

6 czerwca 2007 r. (środa), godz. 17.00 – mgr Krystyna Jackowska (Biblioteka Gdańska PAN), *Widoki Gdańska od końca XVI w. do końca XIX w.*

26 września 2007 r. (środa), godz. 17.00 – prof. dr hab. Jerzy Trzoska (Instytut Historii Uniwersytetu Szczecińskiego), *Wokół piekarzy i chleba w starym Gdańsku*

24 października 2007 r. (środa), godz. 17.00 – prof. dr hab. Edmund Kotarski (Instytut Polonistyki Uniwersytetu Gdańskiego), *Literackie portrety gdańszczanek dawnych wieków*

21 listopada 2007 r. (środa), godz. 17.00 – dr Andrzej Wozniński (Zakład Historii Sztuki Uniwersytetu Gdańskiego), *Wątki kosmologiczne i astrologiczne w sztuce Gdańska 2. połowy XV w. i 1. połowy XVI w.*

5 grudnia 2007 r. (środa), godz. 17.00 – prof. dr hab. Błażej Śliwiński (Instytut Historii Uniwersytetu Gdańskiego), *Gdańsk polański*

Wykłady odbywają się w siedzibie Towarzystwa „Dom Uphagena” przy ul. Długiej 12 w Gdańsku

Patronat honorowy
Paweł Adamowicz - Prezydent Miasta Gdańska

Wstęp na wykłady jest wolny
www.domuphagena.ovh.org

Prof. Grzegorz Niszczyński, 2009 r.

Ilustracja 4. Afisz z listą wykładów z 2007 r.

Źródło: zbiory Towarzystwa „Dom Uphagena”.

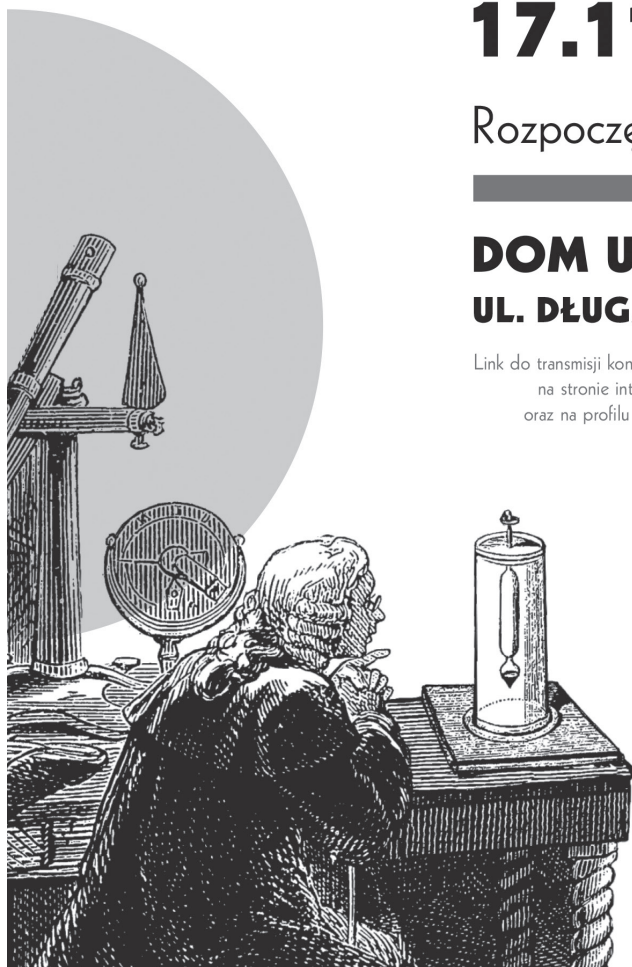
Konferencja popularnonaukowa
Młodzi dla Fahrenheita

17.11.2021

Rozpoczęcie **9:30**

**DOM UPHAGENA
UL. DŁUGA 12, GDAŃSK**

Link do transmisji konferencji na żywo zostanie podany
na stronie internetowej www.domuphagena.pl
oraz na profilu FB Towarzystwa Dom Uphagena

ORGANIZATOR

PATRONAT

DOFINANSOWANO
ZE ŚRODKÓW
MIASTA GDAŃSKA

Ilustracja 5. Strona tytułowa programu konferencji popularnonaukowej z 2021 r.

Źródło: zbiory Towarzystwa „Dom Uphagena”.

wędrowek po Gdańsku, w trakcie których uwieczniał zabytki, krajobrazy. Wystawę można było oglądać od 6 listopada 2011 r. do 1 stycznia 2012 r. Doktor Taranek przedstawił swoje prace z okresu kilku dziesięcioleci, wiele ukazanych przez niego w tym kształcie miejsc już odeszło w zapomnienie, m.in. Wyspa Spichrzów, Stocznia Gdańska czy fragmenty Dolnego Miasta²³. Wystawie towarzyszyła ulotka z tekstem Pawła Huellego poświęconym twórczości Andrzeja Taranka.

Kolejna przygotowana przez Towarzystwo ekspozycja nosiła tytuł *Świat iluzji. Osiemnastowieczne „ryciny optyczne” i „magiczne skrzynki”*. *Grafiki ze zbiorów Joanny Siedorczyk-Heinsohn i Gunnara Heinsohna*, prezentowana była od 20 grudnia 2013 r. do 30 marca 2014 r. (il. 6), jej kuratorami byli Ewa Barylewska-Szymańska i Wojciech Szymański. Na wystawie pokazano kilkadziesiąt grafik, które w XVIII stuleciu wkładane do specjalnych urządzeń optycznych dawały iluzję trójwymiarowości. Oglądane widoki miast, bitwy, krajobrazy morskie i górskie przenosiły ówczesnych ludzi w odległe strony, umożliwiając przeżycia bardziej realistyczne niż w książkowych ilustracjach. Zrekonstruowane na potrzeby wystawy urządzenie optyczne pozwalało zwiedzającym na uzyskanie własnych doświadczeń²⁴.

W 2014 r. w ramach wydarzeń towarzyszących IV Zjazdowi Gdańszczan Towarzystwo przygotowało wystawę *Herby mieszczan gdańskich od XV do XVIII wieku*, była ona czynna od 26 lipca do 19 października. Ekspozycja, której kuratorką była dr Ewa Bojaruniec (członkini Towarzystwa), powstała we współpracy z Archiwum Państwowym w Gdańsku, PAN Biblioteką Gdańską oraz Muzeum Historycznym Miasta Gdańska. Towarzystwo wydało publikację towarzyszącą ekspozycji pod tym samym tytułem²⁵ (il. 7).

Wszystkie wspomniane ekspozycje udało się przygotować dzięki finansowemu wsparciu Urzędu Miasta (w formie grantów).

Warto jeszcze wspomnieć o cyklu spotkań, noszącym wspólny tytuł „Soboty u państwa Uphagenów”, którego scenariusze przygotowywała i spotkania prowadziła red. Katarzyna Korczak, członkini Towarzystwa. Cykl prowadzony był w latach 2015–2016, odbyły się cztery spotkania z ciekawymi osobowościami. W spotkaniach brali też udział uczniowie Szkoły Muzycznej II st. im. Fryderyka Chopina w Gdańsku Wrzeszczu, z klasy śpiewu solowego dr hab. Liliany Górskiej, którzy wykonywali koncerty „Śpiewnik Domowy” oraz czytali fragmenty wspomnień. Integralną częścią spotkań były prezentacje multimedialne ukazujące archiwalne fotografie rodzinne bohaterów. Także ten projekt możliwy był dzięki funduszom zewnętrznym²⁶.

²³ Niektóre z pokazanych wówczas prac można obejrzeć na stronie Towarzystwa „Dom Uphagena”, https://www.domuphagena.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=66&Itemid=26&1fd08306776fe20851c75d8d2dbaa329=4c69ecc7b88669e4d0243639e478ee86 [dostęp: 3.01.2022].

²⁴ Pamiątką wystawy jest ulotka wydana przez Towarzystwo „Dom Uphagena” z reprodukcjami kilku rycin i tekstem dotyczącym mody na ryciny optyczne.

²⁵ E. Bojaruniec, *Herby mieszczan gdańskich*, Gdańsk 2014.

²⁶ W 2015 r. zorganizowano spotkanie z mieszkańcami ulicy Pivnej i Chlebnickiej zatytułowane: „Ja chciałam do Niemiec” i „Mój kod DNA” oraz spotkanie z mieszkańcami ulic Wileńskiej

Ilustracja 6. Właściciele kolekcji „rycin optycznych” Joanna Sidorczak-Heinsohn i Gunnar Heinsohn na tle ekspozycji przygotowanej przez Towarzystwo „Dom Uphagena” 2013 r., fot. Ewa Grela

Źródło: zbiory Muzeum Gdańska.

Kolejną inicjatywą Towarzystwa, przygotowaną w ramach obchodów 100-lecia otwarcia Domu Uphagena jako muzeum, było zorganizowanie święta ulicy Jana Uphagena 15 września 2012 r.²⁷ (il. 8). We współpracy z Archiwum Państwowym w Gdańsku, Gdańskim Towarzystwem Fotograficznym, Fundacją RC (mającą siedzibę w Dworze Uphagenów), Akademickim Związkiem Sportowym (gospodarzem kortów tenisowych), Gdańskim Uniwersytetem Medycznym, Stowarzyszeniem Nadbałtyckim Plastików im. Mariana Mokwy, Kapitułą Gdańskie Smaki oraz uczniami V Liceum Ogólnokształcącego przygotowany został całodzienny program wydarzeń.

Obejmował on plenerową wystawę poświęconą dawnej posiadłości Uphagenów i jej późniejszym losom, wykłady popularno-naukowe o historii miejsca, zajęcia plastyczne dla najmłodszych. Kilkukrotnie w ciągu tego dnia oprowadzano po dawnym założeniu

i Grodzieńskiej „Śpiewały gazowe latarnie” i „Inaczej się ludzie cieszyli, inaczej płakali”. Kolejne dwa spotkania odbyły się w 2016 r. Pomysłodawczyni spotkań opublikowała relacje z trzech z nich w książce: K. Korczak, *Ślad. Opowieści gdańszczyzn*, Pelplin 2018, s. 70–99, 146–157.

²⁷ Informacje o święcie ulicy Uphagena, zob. https://www.domuphagena.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=34&Itemid=23 [dostęp: 6.06.2022].

Ilustracja 7. Okładka publikacji towarzysząca wystawie *Herby mieszczan gdańskich od XV do XVIII wieku*

Źródło: zbiory Towarzystwa „Dom Uphagena”.

Święto ulicy Jana Uphagena

Towarzystwo
„Dom Uphagena”
zaprasza na festyn
w dniu 15 IX 2012 roku
w godz. 11.00–19.30

Miejsce: Gdańsk-Wrzeszcz
Dwór Uphagenów
(Al. Grunwaldzka 5),
Park Uphagena
i ulica Jana Uphagena

W programie, między innymi:

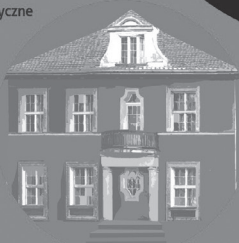
Wystawa plenerowa:

*Historia posiadłości Uphagenów
i parku im. Jana Uphagena*

Zwiedzanie parku

Festyn Sportowy

Zajęcia plastyczne
dla dzieci

edukacja
sport
rozrywka
gdańskie
jedzenie

Wystawa zdjęć autorstwa Iwony
Delegiewicz z Gdańskiego Towarzystwa
Fotograficznego – *Park Pana Jana*

Loteria fantowa na rzecz Hospicjum
im. Księdza Dutkiewicza w Gdańsku

„Gdański stragan” (wydawnictwa, pamiątki)

Zwiedzanie dworu Uphagenów
i kwartału okolicznej zabudowy

Prezentacje multimedialne
na temat historii terenu wokół
dzisiejszej ulicy Jana Uphagena

Spotkanie z najstarszymi
mieszkańcami ulicy Jana Uphagena

Gdańskie dania
(wg przepisów z dawnych
gdańskich ksiąg kucharskich)

Gra plenerowa (dla rodzin)

Koncert muzyki jazzowej

Szczegółowy program na:
www.uphagen.pl,
www.mhmg.pl, www.libedeker.pl

Partneri honorowi:

Ilustracja 8. Plakat towarzyszący świętu ulicy Jana Uphagena w Gdańsku Wrzeszczu

Źródło: zbiory Towarzystwa „Dom Uphagena”.

parkowym (jako przewodnicy wystąpili uczniowie V LO, a także dr hab. Katarzyna Rozmarynowska, wykładowczyni Politechniki Gdańskiej).

W ramach święta ulicy Uphagena zorganizowano „Gdański stragan” z pamiątkami i wydawnictwami uzyskanymi od zaprzyjaźnionych muzeów i instytucji kultury, przeprowadzono loterię fantową, z której dochód przeznaczono na wsparcie Hospicjum im. ks. Eugeniusza Dutkiewicza SAC w Gdańsku. Na kortach odbył się turniej tenisowy dla rodzin, a na podwórzu Dworu Uphagenów zajęcia teatralne i plastyczne dla dzieci. Serwowano także gdańskie specjały przygotowane na podstawie dawnych przepisów kulinarnych.

Tego samego dnia w pobliskim Klubie Biznesu (dawnej willi Rudolfa Patschkego) odbyło się spotkanie z mieszkańcami ulicy Uphagena, którzy osiedli w tym miejscu bezpośrednio po wojnie (prowadzenie red. Katarzyna Korczak). Festyn zwieńczył jazzowy koncert w rozgłośni Radia Gdańsk z udziałem Macieja Strzelczyka Trio The Great American and Brasilian Songbook. Podczas trwania festynu Studenckie Koło Ratownictwa Medycznego Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego społecznie zapewniło specjalistyczną opiekę.

Kolejny raz Towarzystwo zaangażowało się w szeroką akcję społeczną w 2019 r., kiedy to uczestniczyło w Świącie Wolności i Solidarności odbywającym się w dniach 1–4 czerwca na terenie przyległym do Europejskiego Centrum Solidarności. Towarzystwo zorganizowało własne stoisko w tzw. Strefie Społecznej, w której prezentowały się organizacje pozarządowe. Stoisko obsługiwane było przez Zarząd i członków Towarzystwa. W ramach przygotowanego programu wygłoszonych zostało kilkanaście krótkich wykładów popularyzujących historię Gdańska.

Przeprowadzono również konkursy adresowane do osób odwiedzających stoisko, w tym konkurs na najważniejszą datę w historii Gdańska (liczba uczestników konkursu wyniosła 813 osób, najwięcej, bo 418, osób wskazało rok 1980, czyli datę powstania w Gdańsku Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność”).

Towarzystwo prowadzi od 2010 r. stronę internetową, od początku administrowaną społecznie przez dr Piotra Paluchowskiego. Prowadzony jest też od 2011 r. profil na Facebooku – w pierwszym okresie społecznie przez Michała Szymańskiego, a od 2019 r. społecznie przez prezes Towarzystwa prof. Beatę Możejko. Obecnie na Facebooku publikowane są regularnie krótkie teksty na temat różnych aspektów gdańskiej historii, jako autorzy zapraszani są historycy sztuki, kulinariów, ubioru, życia codziennego. Jest to także platforma umożliwiająca stały kontakt z sympatykami Towarzystwa.

Towarzystwo należy do niewielkich organizacji społecznych²⁸. Tego rodzaju organizacje mają jednak duże znaczenie dla budowy lokalnej tożsamości, poprzez prowadzoną działalność odgrywają ważną rolę edukacyjną dla miejscowej społeczności. Towarzystwo zyskało grono wiernych sympatyków, przede wszystkim wśród gdańszczyzan zainteresowanych dziejami miasta, w którym żyją.

²⁸ Towarzystwo „Dom Uphagena” działa społecznie, wszystkie zadania wykonują jego członkowie, jedynie sprawy finansowe prowadzi księgowa w ramach zlecenia.

Bibliografia

Literatura

- Andrzejewski Marek, *Osiński Marian*, https://gdansk.gedanopedia.pl/gdansk/?title=OSI%C5%83SKI_MARIAN [dostęp: 3.01.2022].
- Barylewska-Szymańska Ewa, „*ku pouczeniu współczesnych gdańszczan*”. *Jan Kilarski jako popularyzator historii i kultury Gdańska* [w:] *Gdańsk 1945–1990. Materiały – studia – analizy*, t. 3, red. Sylwia Bykowska, Mirosław Golon, Warszawa–Gdańsk 2021.
- Barylewska-Szymańska Ewa, *Między rzeczami pięknymi a polityką. Walter Mannowsky i gdańskie Muzeum Miejskie w latach 1922–1938* [w:] *Teraźniejszość przeszłości. Gdańskie i pomorskie muzealnictwo do 1945 r.*, red. Ewa Barylewska-Szymańska, Gdańsk 2021.
- Barylewska-Szymańska Ewa, *Muzeum w kamienicy rajcy Johanna Uphagena przy ulicy Długiej 12 (1910–1944)* [w:] *Dom Uphagena. Materiały*, red. Ewa Barylewska-Szymańska, Małgorzata Danielewicz, Wojciech Szymański, Gdańsk 1996.
- Barylewska-Szymańska Ewa, Szymański Wojciech, *Dom Uphagena. Dzieje muzeum wewnątrz* [w:] *Gdańsk pomnik historii*, cz. 2, red. Piotr Najmayer, Gdańsk 2001, seria Teka Gdańska, t. 4.
- Barylewska-Szymańska Ewa, Szymański Wojciech, *Od kolekcji prywatnej do muzeum wewnątrz mieszczkańskich. Dom Uphagena w Gdańsku/ From a private collection to a contemporary Museum of Burgher House Interiors. Uphagen's House in Gdańsk* [w:] *Kolekcje. Kształtowanie, historia, dziedzictwo utracone/ Collections. Development, History, Lost Heritage*, red. Magdalena Mielnik, Gdańsk 2020.
- Bernhardt Katja, *Stil – Raum – Ordnung. Architekturlehre in Danzig 1904–1945*, Berlin 2015.
- Bojaruniec Ewa, *Herby mieszczan gdańskich*, Gdańsk 2014.
- Carsten A., *Sammlungen (Museen)* [w:] *Danzig und seine Bauten*, hrsg. von R. Kohnke, Berlin 1908.
- Ciemnołoński Janusz, *Marian Osiński. Profesor i dziekan* [w:] *Pionierzy Politechniki Gdańskiej*, red. Zygmunt Paszota, Janusz Rachoń, Edmund Wittbrodt, Gdańsk 2005.
- Dähne Richard, *Führer durch das Ratsherr Johan Uphagen-Haus in Danzig*, Danzig [b.r.].
- Friedrich Jacek, *Odbudowa Głównego Miasta w Gdańsku w latach 1945–1960*, Gdańsk 2015.
- Gliński Mirosław, Śliwiński Błażej, *Chranicki Jan*, https://gdansk.gedanopedia.pl/gdansk/?title=CHRANICKI_JAN [dostęp: 3.01.2022].
- Gosieniecka Anna, *Jan Chranicki*, „Gdańskie Studia Muzealne” 1976, t. 1.
- Górska Marta, *Kalendarium życia i twórczości* [w:] *Wilhelm August Stryowski 1834–1917. Malarz, kolekcjoner, konserwator, muzealnik, pedagog. Wystawa monograficzna. Muzeum Narodowe w Gdańsku*, red. Iwona Ziętkiewicz, Gdańsk 2002.
- Grulkowski Marcin, *Paul Simson oraz jego działalność społeczna, dydaktyczna i naukowa* [w:] *Wokół Wielkiej Synagogi w Gdańsku. Z dziejów lokalnej społeczności żydowskiej*, red. Ewa Barylewska-Szymańska, Gdańsk 2019.
- Kamińska Lidia Małgorzata, *Polska Centralna Zbiornica Muzealna na województwo gdańskie. Część 1. Geneza powstania*, „Muzealnictwo” 2018, t. 59.

- Kamińska Lidia Małgorzata, *Polska Centralna Zbiornica Muzealna na województwo gdańskie. Część 2. W Sopocie i w Oliwie*, „Muzealnictwo” 2019, t. 60.
- Kilariski Jan, *Gdańsk miasto nasze. Przewodnik po Gdańsku starym i nowym*, Kraków 1947.
- Kowalska Helena, *Straty wojenne Muzeum Miejskiego w Gdańsku (Stadtmuseum) w Gdańsku: seria nowa, t. 1: Malarstwo*, Gdańsk 2017.
- Kramer-Galińska Iwona, „*Bałem się o los dzieł sztuki. [...] Trzeba było uchronić je przed kompletną zagładą*”. Profesor Willi Drost – ostatni dyrektor Muzeum Miejskiego w Gdańsku [w:] *Teraźniejszość przeszłości. Gdańskie i pomorskie muzealnictwo do 1945 r.*, red. Ewa Barylewska-Szymańska, Gdańsk 2021.
- Mannowsky Walter, *Das Uphagenhaus in Danzig. Ein Führer von...*, Danzig [b.r.]
- Mielnik Magdalena, *Nowoczesne muzeum, czyli Muzeum Miejskie i Muzeum Rzemiosła Artystycznego pod dyktando Hansa Friedricha Seckera* [w:] *Teraźniejszość przeszłości. Gdańskie i pomorskie muzealnictwo do 1945 r.*, red. Ewa Barylewska-Szymańska, Gdańsk 2021.
- Mizerska Karolina, *Albert Carsten* [w:] Jakub Szczepanski i in., *Detale Politechniki Gdańskiej. Zdobienia architektoniczne*, Gdańsk 2018.
- Nitykowski Hermann, *Eine westpreussische Familie*, Freilassing 1958.
- Secker Hans Friedrich, *Das Danziger Uphagenhaus*, Sonderdruck aus der Zeitschrift, „Dekorative Kunst” 1919.
- Szkie z życia codziennego w Gdańsku w latach 1945–1989*, red. Grzegorz Berendt, Edmund Kizik, Gdańsk 2012.
- Szymański Wojciech, „*Muzealny kombinat*”. *Muzeum Historii Miasta Gdańska w latach 1970–1989* [w:] *Od Ratusza do Muzeum. Początki Muzeum Gdańska 1970–1989*, red. Ewa Barylewska-Szymańska, Janusz Dargacz, Gdańsk 2020.
- Szymański Wojciech, *Straty wojenne. Dom Uphagena w Gdańsku*, Gdańsk 2020.

Streszczenie

9 maja 1990 r. w Ratuszu Głównego Miasta odbyło się spotkanie założycielskie nowego gdańskiego towarzystwa. Celem, jaki przyświecał pomysłodawcom, miało być zebranie osób, które pragnęły wesprzeć odbudowę, i przywrócenie muzealnej funkcji Domowi Uphagena. Muzeum w Domu Uphagena działało w Gdańsku w latach 1911–1944. Dopiero w latach 90. XX w. można było przystąpić do odtworzenia wnętrza, stało się to możliwe dzięki środkom finansowym pozyskanym z Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej. W okresie poprzedzającym otwarcie dla zwiedzających muzeum w Domu Uphagena 6 czerwca 1998 r. Towarzystwo skupiało się na popularyzacji historii przedwojennej placówki muzealnej, organizując koncerty, spotkania literackie, wystawy. Kolejny etap działalności nadszedł w 2005 r., gdy Towarzystwo, po zmianie statutu, rozszerzyło swoją działalność o popularyzację historii i kultury Gdańska, zainicjowano wtedy cykl wykładów „Kultura dawnego Gdańska”, który prowadzony jest do dzisiaj (w ramach cyklu do końca 2021 r. odbyło się 167 wykładów). Towarzystwo zdołało zyskać wiernych sympatyków, którzy regularnie uczestniczą w comiesięcznych wykładach. Stara się także zainteresować nowych słuchaczy.

Słowa kluczowe: Towarzystwo „Dom Uphagena”, Gdańsk po 1989 r., działalność społeczna, popularyzacja nauki

Summary

*The Uphagen House Society (Towarzystwo “Dom Uphagena”):
A brief story of a social initiative*

On 9 May 1990, the founding meeting of a new Gdańsk society was held in the Main Town Hall – the Uphagen House Society (Towarzystwo “Dom Uphagena”). The idea behind the initiative was to gather people who wanted to support the reconstruction of the Uphagen House and restoring it to its previous function of a museum (which it was in 1911–1944). It was only in the 1990s that it was possible to start reconstructing the interiors; the work was financed from the funds obtained from the Foundation for Polish-German Cooperation. The Society focused on popularising the history of the pre-war museum by organising concerts, literary meetings and exhibitions. The next stage came in 2005, when the Society, after changing its statute (constitution), expanded its activities to popularise the history and culture of Gdańsk; a series of lectures called “The Culture of Old Gdańsk” was initiated, which is continued to this day (as of 2021 there were 167 lectures held altogether). The Society has managed to create a circle of loyal supporters who regularly attend the monthly lectures, and it also tries to attract new ones.

Keywords: Uphagen House Society, Gdańsk after 1989, social activity, popularisation of science

Aneks 1

Członkowie założyciele

1. Aleksandra Banach
2. Ewa Barylewska-Szymańska
3. Katarzyna Cieślak
4. Tadeusz Chrzanowski
5. Jacek Dyżewski
6. Janina Grabowska
7. Małgorzata Herzog
8. Krystyna Jackowska
9. Bogna Jakubowska
10. Andrzej Januszajtis
11. Kazimierz Jarosz
12. Wojciech Konieczny
13. Adam Koperkiewicz
14. Katarzyna Korczak
15. Renata Krzywicka
16. Jerzy Kukliński
17. Małgorzata Marczak
18. Lech Parell
19. Tadeusz Piaskowski
20. Bogdan Sedler
21. Jerzy Stankiewicz
22. Grzegorz Sulikowski
23. Bartłomiej Wieloszewski
24. Zbigniew Żurawski

Aneks 2

Zarząd Towarzystwa „Dom Uphagena”

Od 2019 r.

Prof. dr hab. Beata Możejko

Prezes Towarzystwa „Dom Uphagena”, pracownik naukowy Instytutu Historii Uniwersytetu Gdańskiego. Była koordynatorem wymiany akademickiej Erasmus w Instytucie Historii Uniwersytetu Gdańskiego, pracując z grupami studentów z całej Europy. Jest członkiem Komitetu Wiedzy Encyklopedii Gdańskiej. Od lat bierze też udział w posiedzeniach i wykładach Towarzystwa „Dom Uphagena”. Prowadzi również wykłady na studiach podyplomowych Gedanistyki organizowanych przez Uniwersytet Gdański.

Dr hab. Sławomir Kościelak

Wiceprezes Towarzystwa „Dom Uphagena”. Historyk, adiunkt w Zakładzie Historii Nowożytnej Instytutu Historii Uniwersytetu Gdańskiego, kierownik Studiów Podyplomowych Gedanistyka na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Gdańskiego, przewodniczący Komitetu Głównego Olimpiady Wiedzy o Gdańsku.

Dr Piotr Paluchowski

Skarbnik Towarzystwa „Dom Uphagena”. Doktor nauk humanistycznych o specjalności historia nowożytna. Zatrudniony jako adiunkt w Zakładzie Historii i Filozofii Nauk Medycznych Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego.

Dr Ewa Barylewska-Szymańska

Sekretarz Towarzystwa „Dom Uphagena”, zastępca dyrektora ds. merytorycznych Muzeum Gdańska, adiunkt w Instytucie Historii Polskiej Akademii Nauk.

Mgr Renata Wiloch-Kozłowska

Członek Zarządu Towarzystwa „Dom Uphagena”. Jest absolwentką Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, dyplom uzyskała z archeologii ze specjalizacjami z konserwacji zabytków i badań architektonicznych. Jest członkiem Zarządu Głównego Stowarzyszenia Naukowego Archeologów Polskich.

W latach 2014–2019

Dr hab. Sławomir Kościelak

Prezes Towarzystwa „Dom Uphagena”.

Prof. dr hab. Edmund Kizik

Wiceprezes Towarzystwa „Dom Uphagena”. Historyk, kierownik Pracowni Historii Gdańska Instytutu Historii PAN, kierownik Zakładu Historii Nowożytnej Instytutu Historii Uniwersytetu Gdańskiego.

Dr Jacek Stolarski

Skarbnik Towarzystwa „Dom Uphagena”. Muzyk, prezes Stowarzyszenia Muzycznego Forza.

Dr Ewa Barylewska-Szymańska

Sekretarz Towarzystwa „Dom Uphagena”.

Dr Zofia Maciakowska

Członek Zarządu Towarzystwa „Dom Uphagena”. Historyk architektury, adiunkt w Pracowni Historii Gdańska Instytutu Historii PAN, współpracownik Agencji Rewaloryzacji „Dart”.

Dr Piotr Paluchowski

Członek Zarządu Towarzystwa „Dom Uphagena”. Zatrudniony jako asystent w Zakładzie Historii i Filozofii Nauk Medycznych Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego oraz adiunkt w Dziale Historii Muzeum Historycznego Miasta Gdańska.

W latach 2003–2014

Prof. dr hab. Edmund Kizik

Prezes Towarzystwa „Dom Uphagena”.

Dr Dariusz Kaczor

Wiceprezes Towarzystwa „Dom Uphagena”. Historyk, pracownik naukowy Instytutu Historii Uniwersytetu Gdańskiego.

Dr Jacek Stolarski

Skarbnik Towarzystwa „Dom Uphagena”. Rzecznik prasowy Akademii Muzycznej w Gdańsku.

Dr Ewa Barylewska-Szymańska

Sekretarz Towarzystwa „Dom Uphagena”. Historyk sztuki, kierownik Domu Uphagena – Oddziału Muzeum Historycznego Miasta Gdańska, adiunkt w Pracowni Historii Gdańska Instytutu Historii PAN.

Dr Zofia Maciakowska
Członek Zarządu Towarzystwa „Dom Uphagena”.

W latach 1990–2003

Mgr inż. Jacek Dyżewski
Prezes Towarzystwa „Dom Uphagena”. Współwłaściciel firmy Konserwatorskiej „Dart”.

Prof. dr inż. Andrzej Januszajtis
Wiceprezes Towarzystwa „Dom Uphagena”. Fizyk. Emerytowany pracownik naukowy Politechniki Gdańskiej.

Mgr inż. Bartłomiej Wieloszewski
Skarbnik Towarzystwa „Dom Uphagena”. Współwłaściciel firmy Konserwatorskiej „Dart”.

Mgr Ewa Barylewska-Szymańska
Sekretarz Towarzystwa „Dom Uphagena”.

Red. Wojciech Konieczny
Członek Zarządu Towarzystwa „Dom Uphagena”. Redaktor Radia Gdańsk.

Aneks 3
Towarzystwo „Dom Uphagena”. Zestawienie wykładów od I do XVII edycji

Lp.	Data wykładu	Referent	Temat
1.	26 X 2005 r.	dr Sławomir Kościelak (Instytut Historii Uniwersytetu Gdańskiego)	Życie codzienne w domu zakonnym jezuitów na Starych Szkotach pod Gdańskiem w wiekach XVII i XVIII
2.	9 XI 2005 r.	mgr Ewa Barylewska-Szymańska (Dom Uphagena, oddział Muzeum Historycznego Miasta Gdańska)	Czystość i higiena w gdańskich domach mieszczańskich 2. połowy XVIII wieku
3.	16 XI 2005 r.	dr hab. Beata Możejko (Instytut Historii Uniwersytetu Gdańskiego)	Testamenty gdańszczan z XVI wieku
4.	23 XI 2005 r.	prof. dr hab. Andrzej Klonder (Instytut Archeologii i Etnologii PAN w Warszawie, Akademia im. Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy)	Inwentarze przeciętnych gdańszczan w XVII wieku
5.	30 XI 2005 r.	mgr Piotr Kąkol (Instytut Filologii Polskiej Uniwersytetu Gdańskiego)	Teatr gdański w XVIII wieku
6.	7 XII 2005 r.	prof. dr hab. Jerzy Dygdała (Instytut Historii i Archiwistyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Instytut Historii PAN)	Gdańskie interesy biskupa warmińskiego Adama Stanisława Grabowskiego w połowie XVIII wieku
7.	18 I 2006 r.	dr Dariusz Kaczor (Instytut Historii Uniwersytetu Gdańskiego)	Zbrodnia i kara w Gdańsku XVI–XVIII wieku
8.	15 II 2006 r.	dr arch. Marek Barański (Polskie Pracownie Konserwacji Zabytków S.A.)	Johanna Uphagena romantyczna podróż na Wschód
9.	15 III 2006 r.	prof. dr hab. Edmund Kizik (Instytut Historii Uniwersytetu Gdańskiego)	Gdańskie ustawy odzieżowe z XVII i XVIII wieku

10	19 IV 2006 r.	dr Jacek Friedrich (Zakład Historii Sztuki Uniwersytetu Gdańskiego)	Gdańsk dawny czy nowy? Odbudowa miasta po 1945 roku
11	17 V 2006 r.	mgr Jerzy Marian Michalak	O życiu muzycznym dawnego Gdańska
12	7 VI 2006 r.	mgr Jacek Bielań (Międzynarodowe Stowarzyszenie Bursztyńników)	Spyry o bursztyn. Obraz bursztyńnictwa gdańskiego XVI–XVIII wieku w świetle dokumentów archiwalnych
13	20 IX 2006 r.	dr Katarzyna Rozmarynowska (Wydział Architektury Politechniki Gdańskiej)	Tajemnice Parku Jaskowej Doliny we Wrzeszczu
14	11 X 2006 r.	dr Radosław Grześkowiak (Instytut Filologii Polskiej Uniwersytetu Gdańskiego)	Wisła, Gdańsk i morze w literaturze staropolskiej
15	15 XI 2006 r.	dr Jacek Kriegseisen (Zakład Historii Sztuki Uniwersytetu Gdańskiego)	Złotnictwo gdańskie XVIII wieku
16	6 XII 2006 r.	dr hab. Jacek Tylicki (Zakład Muzealnictwa Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu)	Aspekty obyczajowe i naukowe XVII-wiecznych rysunków oraz miniatur artystów gdańskich
17	17 I 2007 r.	prof. dr hab. Edmund Kizik (Instytut Historii Uniwersytetu Gdańskiego, Instytut Historii PAN)	Kultura pogrzebowa w Gdańsku w XVI–XVIII wieku
18	14 II 2007 r.	dr Zofia Maciakowska (Agencja Rewaloryzacji Zabytków „Dart”)	Skąd czerpano wodę w średniowiecznym Gdańsku?
19	14 III 2007 r.	mgr Robert Krzywdziński (Muzeum Archeologiczne w Gdańsku)	Życie dawnych gdańszczyzan w świetle wykopalisk archeologicznych na terenie jatek rzeźnickich Głównego Miasta
20	18 IV 2007 r.	dr Lech Brusewicz (Instytut Zabytkoznawstwa i Konserwatorstwa Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu)	Echa twórczości Rubensa i jego szkoły w sztuce gdańskiej i na dawnych obszarach Prus w jej „złoty wiek”

Lp.	Data wykładu	Referent	Temat
21	16 V 2007 r.	dr Danuta Popinigis (Instytut Teorii Muzyki Akademii Muzycznej im. St. Moniuszki w Gdańsku)	Z Wenecji do Gdańska, czyli o muzyce polichóralnej w Gdańsku na przełomie wieków XVI i XVII
22	6 VI 2007 r.	mgr Krystyna Jackowska (Biblioteka Gdańskiej PAN)	Widoki Gdańska od końca XVI wieku do końca XIX wieku
23	26 IX 2007 r.	prof. dr hab. Jerzy Trzaska (Instytut Historii Uniwersytetu Szczecińskiego)	Wokół piekarzy i chleba w starym Gdańsku
24	24 X 2007 r.	prof. dr hab. Edmund Kotarski (Instytut Polonistyki Uniwersytetu Gdańskiego)	Literackie portrety gdańszczanek dawnych wieków
25	21 XI 2007 r.	dr Andrzej Wozniński (Zakład Historii Sztuki Uniwersytetu Gdańskiego)	Wątki kosmologiczne i astrologiczne w sztuce Gdańska 2. połowy XV wieku i 1. połowy XVI wieku
26	5 XII 2007 r.	prof. dr hab. Błażej Śliwiński (Instytut Historii Uniwersytetu Gdańskiego)	Gdańsk polski
27	23 I 2008 r.	dr Dariusz Kaczor (Instytut Historii Uniwersytetu Gdańskiego)	Rzemiosło niegodne – rzemiosło niezbędne. Kat w Gdańsku od XVI do XVIII wieku
28	20 II 2008 r.	dr Ewa Baryłewska-Szymańska (Dom Uphagena, oddział Muzeum Historii Miasta Gdańska, Instytut Historii PAN)	Od piwnic po strych. Domy gdańskie w XVIII wieku
29	12 III 2008 r.	mgr Zbigniew Polak (Instytut Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego)	Blaski i cienie życia w średniowiecznym Gdańsku
30	23 IV 2008 r.	mgr Maciej Szyszka (Muzeum Archeologiczne w Gdańsku)	Romański kościół św. Mikołaja i trzynastowieczny klasztor dominikanów w Gdańsku w badaniach archeologicznych
31	14 V 2008 r.	dr hab. Elżbieta Pilecka (Instytut Zabytkoznawstwa i Konserwatorstwa Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu)	Średniowieczne Dwory Artusa w Prusach. Fenomen kulturowo-artystyczny

32	11 IV 2008 r.	mgr Anna Mosingiewicz (Instytut Zabytkoznawstwa i Konserwatorstwa Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu)	Sztuka portretu w Prusach Królewskich w XVIII wieku
33	24 IX 2008 r.	mgr Sylwia Bukowska (doktorantka Instytutu Politologii Uniwersytetu Gdańskiego)	Powojenna rehabilitacja osób wpisanych na Volkliste na przykładzie województwa gdańskiego
34	22 X 2008 r.	dr Ewa Łączyńska (Akademia Pomorska w Słupsku)	Flota handlowa i jej armatorzy w osiemnastowiecznym Gdańsku
35	19 XI 2008 r.	prof. dr hab. Jacek Wijaczka (Instytut Historii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu)	Procesy o czary w Gdańsku i Prusach Królewskich
36	10 XII 2008 r.	dr Jerzy Litwin (Centralne Muzeum Morskie)	Rola Gdańska w rozwoju gospodarki morskiej Anglii w XVI i XVII wieku
37	12 XII 2008 r.	prof. dr hab. Raimo Pullat (Estonia, Estońska Akademia Nauk)	Polsko-estońskie stosunki społeczno-kulturalne w okresie międzywojennym
38	21 I 2009 r.	mgr Wiesław Gierłowski (Stowarzyszenie Historyków Sztuki)	Współczesne burszynnictwo pomorskie – trudna droga do sukcesu
39	25 II 2009 r.	dr Zofia Maciakowska (Instytut Historii PAN, Agencja Rewaloryzacji Zabytków „Dart”)	Gdańskie ulice w średniowieczu i czasach wczesnonowożytnych
40	25 III 2009 r.	dr Rafał Kubicki (Instytut Historii Uniwersytetu Gdańskiego, Archiwum Państwowe w Gdańsku)	Dominikanie w średniowiecznym Gdańsku
41	22 IV 2009 r.	mgr Piotr Paluchowski (Muzeum Historyczne Miasta Gdańska)	Gdańskie kalendarze z XVIII wieku
42	13 V 2009 r.	dr Piotr Perkowski (Instytut Historii Uniwersytetu Gdańskiego)	Warunki mieszkaniowe w Gdańsku okresu Polski Ludowej
43	3 VI 2009 r.	prof. dr hab. Grzegorz Berendt (Instytut Historii Uniwersytetu Gdańskiego, Instytut Pamięci Narodowej)	Życie codzienne wyższych funkcjonariuszy partyjnych w Gdańsku w latach 1945–1970
44	23 IX 2009 r.	mgr Janusz Dargacz (Muzeum Historyczne Miasta Gdańska)	Początki kąpieliska w Brzeźnie

Lp.	Data wykładu	Referent	Temat
45	21 X 2009 r.	dr Grzegorz Bukal (Wydział Architektury Politechniki Gdańskiej)	Gdańskie fortyfikacje w XVII wieku
46	18 XI 2009 r.	mgr Bogdan Kościński (Muzeum Archeologiczne)	Nowe datowanie początków grodu gdańskiego
47	9 XII 2009 r.	mgr Ewa Bojaruniec (Muzeum Historyczne Miasta Gdańska)	Nobilitacje patrycjatu gdańskiego w okresie panowania Kazimierza Jagiellończyka i jego synów
48	27 I 2010 r.	prof. dr inż. arch. Wiesław Gruszkowski (Wydział Architektury Politechniki Gdańskiej)	XXI wiek na Głównym Mieście. Fakty, mity, propozycje
49	24 II 2010 r.	mgr Zbigniew Misiuk (Fundacja Ochrony Zabytków w Gdańsku)	Wybrane aspekty życia codziennego mieszkańców wczesnośredniowiecznego Gdańska w świetle badań archeologicznych z lat 2008–2009
50.	31 III 2010 r.	dr Ewa Baryłewska-Szymańska (Instytut Historii PAN, Dom Uphagena, oddział (Muzeum Historycznego Miasta Gdańska)	Warunki mieszkaniowe ubogich gdańszczyzan w XVIII i początkach XIX wieku
51.	28 IV 2010 r.	dr hab. Igor Hałagida, prof. UG (Instytut Historii Uniwersytetu Gdańskiego, Instytut Pamięci Narodowej)	Spoleczność ukraińska w Gdańsku przed i po II wojnie światowej
52	26 V 2010 r.	prof. dr hab. Edmund Kizik (Instytut Historii PAN oraz Instytut Historii Uniwersytetu Gdańskiego)	Niemiecko-polskie rozmówki z XVII–XVIII wieku jako źródło do życia codziennego w dawnym Gdańsku
53	16 VI 2010 r.	dr hab. Małgorzata Omilanowska, prof. UG (Instytut Historii Sztuki Uniwersytetu Gdańskiego, Instytut Sztuki PAN)	Gdańska droga do metropolitalności. Architektura i urbanistyka XIX i początku XX wieku
54	29 IX 2010 r.	dr Marcin Grulkowski (Instytut Historii PAN)	Kancelaria średniowiecznego Gdańska
55	27 X 2010 r.	prof. dr hab. Wiesław Długokęcki (Instytut Historii Uniwersytetu Gdańskiego)	Ochrona przeciwpowodziowa na Żulawach Gdańskich w XIV–XV wieku

56	24 XI 2010 r.	mgr Mieczysław Abramowicz (Muzeum Narodowe w Gdańsku)	Żydzi gdańscy – gdańscy patrioci
57	8 XII 2010 r.	dr hab. inż. arch. Aleksander Piwek (Wydział Architektury Politechniki Gdańskiej)	Średniowieczny kościół Cystersów oliwskich
58	26 I 2011 r.	dr Zofia Maciakowska (Instytut Historii PAN)	Gdańskie Młode Miasto – w średniowieczu i w przyszłości. Mity i rzeczywistość
59	23 II 2011 r.	dr Peter Oliver Loew (Deutsches Polen-Institut, Darmstadt)	Jak się pisze „Historię Gdańska”? Uwagi i refleksje
60	30 III 2011 r.	dr Ewa Baryłewska-Szymańska (Instytut Historii PAN, Dom Uphagena, oddział Muzeum Historycznego Miasta Gdańska)	Początki Wydziału Architektury Królewskiej Wyższej Szkoły Technicznej w Gdańsku (1904–1918)
61	27 IV 2011 r.	mgr Anna Kriegseisen (Muzeum Narodowe w Gdańsku)	Kolorystyka elewacji budynków świeckich w Gdańsku w XVI i XVII wieku
62	25 V 2011 r.	art. fot. Stefan Figlarowicz (kurator i wykładowca fotografii)	Spoza głównego szeregu. Fotografowie powojennego Gdańska
63	15 VI 2011 r.	mgr Janusz Pałubicki (Muzeum Narodowe w Gdańsku)	Rzeźbiarz gdański Georg Münnich z Drezna
64	28 IX 2011 r.	dr Katarzyna Kubiczka (Archiwum Państwowe w Gdańsku)	Dzieje Archiwum miasta Gdańska do 1814 roku
65	26 X 2011 r.	prof. dr hab. Andrzej Romanow (Wydział Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego)	Prasa gdańska na przełomie XIX i XX wieku
66	30 XI 2011 r.	dr Danuta Zaslawska (Konserwator Zabytków Sopotu)	Moda na chińszczyznę w dawnym Gdańsku i w Prusach Królewskich doby nowożytnej
67	14 XII 2011 r.	dr inż. arch. Marcin Gawlicki (Katolicki Uniwersytet Lubelski)	Zniszczenia i odbudowa kościołów gdańskich w latach 1945–1951

Lp.	Data wykładu	Referent	Temat
68	25 I 2012 r.	dr Ewa Barylewska-Szymańska (Instytut Historii PAN, Dom Uphagena, oddział Muzeum Historycznego Miasta Gdańska)	Dom Uphagena – historia muzeum wewnątrz mieszczańskich (1911–2011)
69	29 II 2012 r.	art. plast. Andrzej Trzaska	Ceramika sopocka. Z gdańskiego życia artystycznego drugiej połowy XX wieku
70	28 III 2012 r.	Basil Kerski (Europejskie Centrum Solidarności)	Europejskie Centrum Solidarności – perspektywy rozwoju instytucji kultury
71	25 IV 2012 r.	prof. dr hab. Jan Ciechowicz (Instytut Filologii Polskiej Uniwersytetu Gdańskiego)	Teatr Krzysztofa Babickiego wobec tradycji
72	30 V 2012 r.	dr Dariusz Piasek (III Liceum Ogólnokształcące w Gdyni)	Żuławy w Gdańsku, czyli o związkach gdańsko-żuławskich w XVI–XVIII wieku
73	13 VI 2012 r.	mgr Maria Zakrzewska i mgr Leszek Zakrzewski (firma konserwatorska „Prolithos”. Leszek Zakrzewski)	Tajemnice kaplicy św. Jacka w kościele św. Mikołaja w Gdańsku
74	31 X 2012 r.	dr hab. Adam Szarszewski (Gdański Uniwersytet Medyczny w Gdańsku)	Nadzór i opieka. Średniowieczne szpitale gdańskie w dobie wczesnonowoczesnej
75	28 XI 2012 r.	mgr Tomasz Bednarz (Centralne Muzeum Morskie)	Tajemnica katastrofy W-27 – osiemnastowiecznego wraka niderlandzkiego statku handlowego z Zatoki Gdańskiej
76	12 XII 2012 r.	dr Arkadiusz Staniszewski (Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku)	Gdański kościół św. Piotra i Pawła w grafice i fotografii do 1945 roku
77	19 XII 2012 r.	dr Maria Pelczar (Biblioteka Gdańska PAN)	Kartografia jako źródło informacji o dawnym i współczesnym Gdańsku

78	30 I 2013 r.	dr Piotr Paluchowski (Gdański Uniwersytet Medyczny w Gdańsku, Muzeum Historyczne Miasta Gdańska)	Sprzedam, kupię, szukam – gdańskie anonse prasowe sprzed 250 lat
79	27 II 2013 r.	dr Zofia Maciakowska (Instytut Historii PAN)	Wiadownia i jej mieszkańcy. Zapomniany fragment miasta
80	27 III 2013 r.	mgr inż. arch. Jacek Gzowski (Instytut 4D, Agencja Rewaloryzacji Zabytków „Dart”)	Czy gdańszczanie zbudowali pół miasta na wodzie?
81	24 IV 2013 r.	prof. dr hab. Roman Czaja (Instytut Historii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu)	Między kryzysem a koniunkturą. Gospodarcze podstawy konfliktu między wielkimi miastami pruskimi a zakonem krzyżackim w XV wieku
82	29 V 2013 r.	dr Katja Bernhardt (Institut für Kunst- und Bildgeschichte, Humboldt Universität Berlin)	Kościół Najświętszej Marii Panny jako świadek koronny. Historiografia architektury między polityką a historią miasta
83	12 VI 2013 r.	mgr Barbara i mgr Ludwik Brzuszkiewiczowie (Gdańska Pracownia Konserwatorska L.B. Brzuszkiewicz s.c.)	Złota Brama, Zielona Brama, Brama Wyzynna i Wielka Zbrojownia. Tajniki konserwacji monumentalnych gdańskich budowli
84	25 XI 2013 r.	mgr Helena Dzienis (PAN Biblioteka Gdańska), mgr Marta Pawlik-Flisikowska (PAN Biblioteka Gdańska)	Fotografie – dokumenty przemian oblicza miasta
85	30 X 2013 r.	dr Piotr Kociumbas (Instytut Germanistyki Uniwersytetu Warszawskiego)	O kantacie w kulturze osiemnastowiecznego Gdańska
86	27 XI 2013 r.	mgr Piotr Kitowski (Wydział Prawa Uniwersytetu Gdańskiego)	Postępowanie spadkowe w mniejszych miastach dawnego województwa pomorskiego (XVII–XVIII wieku). Z dziejów kultury prawnej Prus Królewskich
87	18 XII 2013 r.	dr Anna Frąckowska (PAN Biblioteka Gdańska)	Złotnictwo gdańskie w XVII i XVIII wieku
88	29 I 2014 r.	dr hab. Sławomir Kościelak (Instytut Historii Uniwersytetu Gdańskiego)	Katolicy – niepokorna mniejszość w Gdańsku XVI–XVIII wieku

Lp.	Data wykładu	Referent	Temat
89	26 II 2014 r.	prof. dr hab. Tadeusz Maciejewski (Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego)	Prawo karne w dawnym Gdańsku (XVI–XVIII wiek)
90	26 III 2014 r.	mgr Katarzyna Wojtczak (Studium Doktoranckie Wydziału Historycznego Uniwersytetu Gdańskiego)	Zapomniany architekt miejski – działalność Juliusa Alberta Gottlieba Lichta w Gdańsku w latach 1857–1893
91	23 IV 2014 r.	dr Hubert Bilewicz (Instytut Historii Sztuki Uniwersytetu Gdańskiego)	Szkoła sopocka – sztuka kontra polityka
92	28 V 2014 r.	dr hab. Jakub Szczepański, prof. PG (Wydział Architektury Politechniki Gdańskiej)	Wille Wrzeszcza na przełomie XIX i XX wieku
93	11 VI 2014 r.	dr Jacek Pokrzywnicki (Wydział Filologiczny Uniwersytetu Gdańskiego)	Athenaeum Gedanense. Parę kart z dziejów Gimnazjum Akademickiego w Gdańsku
94	24 IX 2014 r.	dr Maria Otto (PAN Biblioteka Gdańska)	Uczeń i mistrz. Korespondencja między Janem Heweliuszem a Piotrem Krügerem
95	29 X 2014 r.	dr Elke Bauer, dr Dietmar Popp (Herder-Institut für historische Ostmitteleuropaforschung – Institut der Leibniz-Gemeinschaft, Marburg)	Zbiory gdańskie Instytutu Herdera w Marburgu
96	26 XI 2014 r.	mgr Renata Wiloch-Kozłowska (Pracownia Archeologiczna Renata Wiloch-Kozłowska)	Relikty zamku krzyżackiego odkryte w czasie badań archeologicznych przy ulicy Grodzkiej 9 i 19 w Gdańsku
97	10 XII 2014 r.	dr Marcin Szerle (Muzeum Emigracji w Gdyni)	Ochrona zdrowia w okresie międzywojennym w Gdyni i Gdańsku
98	21 I 2015 r.	dr hab. Piotr Lorens, prof. PG (Wydział Architektury Politechniki Gdańskiej)	Gdańsk współczesny. Rozwój urbanistyczny miasta po II wojnie światowej
99	25 II 2015 r.	prof. dr hab. Zbigniew Machaliński (Gdańska Wyższa Szkoła Humanistyczna)	Rola Eugeniusza Kwiatkowskiego w odbudowie Gdańska i Pomorza
100	25 III 2015 r.	mgr Magdalena Staręga (Europejskie Centrum Solidarności)	Architekt Ernst Schade (1865–1929) i jego realizacje na terenie Gdańska

101	29 IV 2015 r.	dr hab. Piotr Oliński (Instytut Historii i Archiwistyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu)	Fundacje religijne w średniowiecznym Gdańsku
102	27 V 2015 r.	dr Franciszek Skibiński (Wydział Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu)	Szesnastowieczna rzeźba gdańska w kontekście przemian artystycznych w Europie północno-wschodniej
103	10 VI 2015 r.	dr Barbara Pospieszna (Muzeum Zamkowe w Malborku)	Pieczęcie gdańskie. Fenomen kulturowy?
104	30 IX 2015 r.	dr Maciej Bakun (Gdańskie Towarzystwo Naukowe)	Lotnictwo Gdańsk 1945–1974
105	28 X 2015 r.	prof. dr hab. Marek Staszewski (Instytut Historii Uniwersytetu Gdańskiego)	Gdańskie Towarzystwo Strzeleckie w XIX wieku
106	25 XI 2015 r.	prof. dr hab. Joachim Zdrenka (Instytut Historii Uniwersytetu Zielonogórskiego)	Patrycjat gdański wczoraj i dziś
107	9 XII 2015 r.	mgr Małgorzata Paszyłka-Głaza (Muzeum Narodowe w Gdańsku)	Między tradycją a poszukiwaniem nowoczesności. Malarstwo gdańskie XIX wieku
108	27 I 2016 r.	dr inż. arch. Piotr Samół (Wydział Architektury Politechniki Gdańskiej)	Młode Miasto – zarys historii
109	24 II 2016 r.	mgr Klaudiusz Grabowski (Nadbałtyckie Centrum Kultury)	Losy gdańskich cmentarzy po 1945 roku
110	23 III 2016 r.	mgr Jan Daniluk (Hevelianum)	Gdańsk 1939–1945. Życie miasta – nowa perspektywa
111	27 IV 2016 r.	dr Daniel Gucewicz (Instytut Pamięci Narodowej oddział w Gdańsku)	Millenijny rok 1966 w Gdańsku
112	18 V 2016 r.	dr hab. prof. UG Monika Badura (Wydział Biologii Uniwersytetu Gdańskiego)	Rośliny w diecie dawnych gdańszczan
113	2 VI 2016 r.	Dr Katja Bernhardt (Institut für Kunst- und Bildgeschichte, Humboldt Universität Berlin)	Styl – przestrzeń – porządek. Nauka architektury w Gdańsku 1904–1945

Lp.	Data wykładu	Referent	Temat
114	8 VI 2016 r.	Gerd-Dietrich Ewert (Bractwa Dworu Artusa)	Bractwa Dworu Artusa – historia i teraźniejszość
115	28 IX 2016 r.	mgr Stefan S. Mieleżkiewicz (Muzeum Narodowe w Warszawie)	Zegary gdańskie szafowo-podłogowe
116	26 X 2016 r.	dr Janusz Mosakowski (Instytut Filologii Polskiej Uniwersytetu Gdańskiego)	Gdańsk w XIX-wiecznej powieści historycznej
117	23 XI 2016 r.	mgr Aurelia Bładowska (doktorantka Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Gdańskiego)	Architektura gdańskich szpitali w XIX i początkach XX wieku
118	14 XII 2016 r.	dr hab. Józef Tarnowski, prof. UG (Instytut Filozofii Uniwersytetu Gdańskiego)	Przełamywanie architektury modernistycznej w Gdańsku
119	25 I 2017 r.	dr Marcin Westphal (Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku)	Produkcja okrętowa i rozbudowa Stoczni Gdańskiej i Stoczni Schichaua w latach 1920–1945
120	22 II 2017 r.	mgr Grażyna Goszczyńska (Europejskie Centrum Solidarności)	Kowboje morscy w Gdańsku
121	29 III 2017 r.	dr Wojciech Jegliński (Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy)	Z pradziejów okolic Gdańska. Paleogeografia obszaru ujściowego Wisły Gdańskiej
122	26 IV 2017 r.	mgr Jagoda Załęska-Kaczko (doktorantka Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Gdańskiego)	Urbanizacja gdańskich Nowych Szkotów przed I wojną światową
123	31 V 2017 r.	prof. dr hab. Tadeusz Stegner (Instytut Historii Uniwersytetu Gdańskiego)	Ewangelicy w Trójmieście po 1945 roku
124	21 VI 2017 r.	dr Aleksandra Pudło (Muzeum Archeologiczne w Gdańsku)	Średniowieczni gdańszczanie – charakterystyka antropologiczna
125	27 IX 2017 r.	prof. dr hab. Jerzy Trzoska (Instytut Historii Uniwersytetu w Szczecinie), dr Ewa Bojaruniec-Król (Muzeum Historii Miasta Gdańska)	Edmund i Katarzyna Cieslakowie – dwie rocznice, dwa pokolenia badaczy nowożytnego Gdańska

126	25 X 2017 r.	mgr Justyna Gibbs (Muzeum Sopotu)	Gedaniafilm – krótka i burzliwa historia wytwórni filmowej w Wolnym Mieście Gdańsku
127	29 XI 2017 r.	dr Adam Kromer	Oliwa. Z dawnej historii opactwa i miejscowości
128	13 XII 2017 r.	dr Joanna Dąbal (Instytut Archeologii i Etnologii Uniwersytetu Gdańskiego)	Rozpusztana rozrywka czy dbałość o zdrowie – konsumpcja tytoniu w Gdańsku w XVIII i XIX wieku
129	31 I 2018 r.	mgr Ryszard Kopitke	Architektura i urbanistyka Biskupiej Góry w Gdańsku
130	28 II 2018 r.	arch. Maria Magdalena Kóprowska (Biuro Rozwoju Gdańska)	Gdańsk w nowym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
131	28 III 2018 r.	dr hab. Marek Smoliński prof. UG (Instytut Historii Uniwersytetu Gdańskiego)	Świętopełk Gdański i jego miasto
132	25 IV 2018 r.	dr hab. Małgorzata Grupa, prof. UMK (Instytut Archeologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika)	Grube i cienkie, gładkie czy pasiaste – przyczynek do badań tkanin wełnianych w Gdańsku
133	20 VI 2018 r.	dr Julia Możdżeń (Instytut Historii Uniwersytetu Gdańskiego)	Kim byli pierwsi gdańscy kronikarze? Ich wizja miasta i świata (XV/XVI wiek)
133	12 IX 2018 r.	dr Michael Schulz (Lehrstuhl Neuere Geschichte, deutsch-jüdische Geschichte, Universität Potsdam)	Gdańscy Żydzi w XIX wieku
135	26 IX 2018 r.	dr Andrzej Drzycimski	Westerplatte – kurort zamieniony w reductę
136	24 X 2018 r.	dr Ewelina Damps (Instytut Filologii Germańskiej Uniwersytetu Gdańskiego)	Niemiecka scena teatralna w Gdańsku pierwszej połowy XIX wieku
137	28 XI 2018 r.	mgr Roman Dziegielewski (PAN Biblioteka Gdańska)	Przeestrogi dla pod różniące młodzieży w pismach XVII-wiecznego gdańszanina Samuela Zwickera
138	19 XII 2018 r.	dr Tomasz Tobis (Wydział Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego)	Kim jest dzisiejszy gdańszczanin?
139	30 I 2019 r.	dr hab. Waldemar Ossowski, prof. UG (Instytut Archeologii i Etnologii Uniwersytetu Gdańskiego)	Średniowieczna żegluga gdańska na podstawie badań archeologicznych

Lp.	Data wykładu	Referent	Temat
140	27 II 2019 r.	dr Anna Kriegseisen (Anna Kriegseisen Konserwacja Dzieł Sztuki)	Nieznanne elementy wystroju barwnego elewacji Bazyliki Mariackiej w Gdańsku
141	27 III 2019 r.	dr Magdalena Mielnik (Muzeum Narodowe w Gdańsku)	Obraz kobiety, miłości i małżeństwa w sztuce gdańskiej XVI i XVII wieku
142	24 IV 2019 r.	dr Cezary Kardasz (Wydział Nauk Historycznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika)	Handel morski Gdańska na przełomie XV i XVI stulecia
143	29 V 2019 r.	prof. dr hab. Szczepan Wieruchołowski (Instytut Historii PAN)	Gdańsk i Pomorze Nadwiślańskie w polskiej myśli politycznej XIX i początków XX wieku (do 1918)
144	19 VI 2019 r.	mgr Maciej Marczewski (Glesum Firma Archeologiczna)	Gdańska Atlantyda. Wyniki badań archeologicznych przeprowadzonych na Młodym Mieście
145	25 IX 2019 r.	dr Piotr Krajewski (Gdański Uniwersytet Medyczny)	O trudnych początkach Akademii Lekarskiej w Gdańsku (1945–1950)
146	30 X 2019 r.	dr Anna Krüger	Z dziejów cmentarzy przy Wielkiej Alei w Gdańsku (1867–1945)
147	27 XI 2019 r.	Weronika Grochowska (Muzeum Narodowe w Gdańsku)	Kontakty artystyczne Gdańska z Anglią od połowy XIV do połowy XVI wieku. Importowana alabastrowa plastyka z warsztatów angielskich
148	18 XII 2019 r.	Ireneusz Dunajski (Wydawnictwo Artystyczne DiArt.pl)	Fotografia w Gdańsku (1839–1900)
149	29 I 2020 r.	mgr Renata Wiloch-Kozłowska (Pracownia Archeologiczna Renata Wiloch-Kozłowska)	Wyspa Spichrzów – wyspa archeologicznych skarbów
150	26 II 2020 r.	dr hab. Sławomir Kościelak (Instytut Historii Uniwersytetu Gdańskiego)	Gdańsk kalwiński: od Drugiej Reformacji do Unii Staropruskiej 1817 roku
151	29 IV 2020 r.	dr Tomasz Bednarz (Narodowe Muzeum Morskie)	Archeologiczne świadectwa katastrof pływających na Zatoce Gdańskiej w XV–XVII wieku Wykład dostępny na stronie internetowej www.gdansk.pl

152	25 V 2020 r.	mgr Iwona Berent (Nadbałtyckie Centrum Kultury)	Historia kościoła św. Jana w Gdańsku w latach 1945–1991 Wykład dostępny na stronie internetowej www.gdansk.pl
153	18 VI 2020 r.	dr Jan Daniluk (Muzeum Uniwersytetu Gdańskiego)	Geneza, powstanie i ukształtowanie się Wolnego Miasta Gdańska (1917–1923) Wykład dostępny na stronie internetowej www.gdansk.pl
154	30 IX 2020 r.	prof. dr Andrzej Januszajtis (Stowarzyszenie „Nasz Gdańsk”)	Przysięgi gdańszczan w okresie nowożytnym. Geneza, okoliczności i przebieg
155	28 X 2020 r.	prof. dr hab. Igor Halagida (Instytut Historii Uniwersytetu Gdańskiego)	Ukraińcy w Gdańsku po 1945 roku
156	25 XI 2020 r.	dr Katarzyna Pękacka-Falkowska (Instytut Sztuki Medycyny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu)	O dawnych kolekcjach przyrodniczych gdańskich medyków
157	9 XII 2020 r.	Beata Ceynowa (Muzeum Archeologiczne w Gdańsku)	Podążając za modą europejską. Luksusowe obuwie mieszczan gdańskich na styku średniowiecza i nowożytności
158	27 I 2021 r.	dr hab. Miłoslawa Borzyszkowska-Szewczyk, prof. UG (Instytut Filologii Germańskiej Uniwersytetu Gdańskiego)	Żydowskie topografie pogranicza. Gdańsk i Pomorze w autobiografiach autorów pochodzenia żydowskiego po 1945 roku
159	24 II 2021 r.	dr Aleksandra Kajdańska	Kształt, alamoda i justaucorps, czyli kilka słów o garderobie gdańszczan w erze nowożytnej
160	24 III 2021 r.	prof. dr hab. Beata Mozejko (Instytut Historii Uniwersytetu Gdańskiego)	Rejsy i losy wielkiej karaweli „Peter von Danzig”. Z <i>Sądem Ostatcznym</i> Hansa Memlinga w tle
161	28 IV 2021 r.	dr hab. Dariusz Kaczor, prof. UG (Instytut Historii Uniwersytetu Gdańskiego)	Gdańskie księgi obywatelskie
162	26 V 2021 r.	dr hab. Jacek Friedrich, prof. UG (Muzeum Narodowe w Gdańsku, Instytut Historii Sztuki Uniwersytetu Gdańskiego)	Ilustracje w gdańskich książkach dla dzieci
163	16 VI 2021 r.	mgr Ewa Trawicka (Muzeum Archeologiczne w Gdańsku)	Jak piwo z beczek lano. Nowożytna kurki szpuntowe z gdańskich wykopalisk archeologicznych

Lp.	Data wykładu	Referent	Temat
164	29 IX 2021 r.	dr hab. Piotr Semków, prof. AMW w Gdyni (Akademia Marynarki Wojennej)	Rudolf Spanner i jego „mydło”. Spojrzenie po latach
165	27 X 2021 r.	dr Anna Sobecka (Instytut Historii Sztuki Uniwersytetu Gdańskiego)	Kolekcjonowanie bursztynu. Popularność gdańskich precjozów w dawnych i współczesnych zbiorach na świecie
166	24 XI 2021 r.	dr Aleksandra Jasiewicz-Downes (Uniwersytet we Wrocławiu)	Oblicza gdańszan. Publiczny wizerunek mieszkańców miasta w świetle XVI- i XVII-wiecznych portretów
167	15 XII 2021 r.	dr hab. Arkadiusz Wagner, prof. UMK (Instytut Badań Informacji i Komunikacji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika)	Splendor kosmopolityzmu, czyli o sztuce barokowej książki gdańskiej. Od drukarni Heweliusza do księgarni Foersterów